

België - Belgique
P.B.
ANTWERPEN X
8/5465

De Rietvink

Jaargang 18 - nr. 1 - januari - februari - maart 2011

2010 Internationaal Jaar van de Biodiversiteit

natuurpunt
land van reyen

Verantwoordelijke uitgever:

Bert Andries, Boomkensstraat 20, 2531 Vremde

Deze nieuwsbrief verschijnt driemaandelijks

Afgiftekantoor Antwerpen X - Erkenningsnummer P2A8633

KBC Bank & Verzekering

HEUVELSTRAAT 56,
2530 BOECHOUT
Tel. 03/460.31.00
www.kbc.be

we hebben het voor u

KBC Bank & Verzekering

DORPSPLAATS 22-23,
2531 VREMDE
Tel. 03/460.19.80
www.kbc.be

KBC Verzekeringen

Keersmaekers nv

MOLENLEI 96,
2530 BOECHOUT
Tel. 03/455.01.00
www.kbc.be

BEDDEN- EN MATRASSENBEDRIJF

Ruotwel

SLAAPCOMFORT OP MAAT

Antwerpsestraat 201-203-209 Mortsel
tel. 03/449.90.47

5. Dit was 2010 ...
6. Biodiversiteit in Land van Reyen
10. Opendeur zondagen in Hoeve Dieseghem
11. Tuinvogels voeren, beloeren én tellen!
12. .be wordt .eu
13. Winterse landschapswandeling rond Koude Beek
14. Schalkse sperwer
Natuukennis getest op Suikerens Zondag
15. Mezenkasten in cadeauverpakking?
16. Alles weten over bomen en struiken
17. Hoedje af voor de paddenstoelen!
18. Cursus 'Vlinders in de tuin' in Vremde
- 19. Activiteitenkalender**
21. Ledenvergadering Natuurland Land van Reyens
25. Uitwerking charter voor biodiversiteit Mortsel:
doe je mee?
27. Een (liefdes)verhaaltje
28. Opgepast: een vliegende kijkhut!
Nog andere werken in uitvoering?
30. Te snel op eigen vleugels
31. Imker worden, hoe pak je dat aan?
Koude Beekvallei: goed nieuws vanuit Mortsel
32. Meer dan geslaagde paddenstoelcursus
33. Paddenstoelenwandeling in Klein-Zwitserland
34. Dadelpalm geen ongewone verschijning meer in de stad
35. Onderzoek in de berenkuil
36. Beheerswerken en wandelingen
38. Nieuwe vondsten in ons werkingsgebied
40. ANKONA-ontmoetingsdag op 12 februari
41. Colofon
42. Bestuur Land van Reyens

**Gelukkig en
biodivers 2011!**

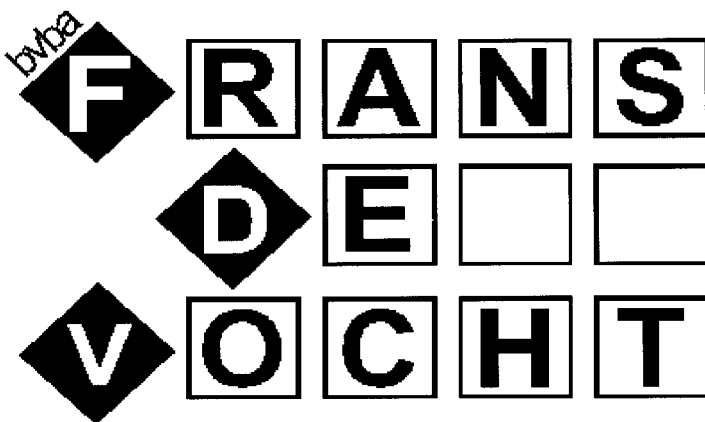
**Land van Reyens
nodigt alle leden uit.**

Zie blz. 21.

**Nieuwe
boeiende
cursussen**

**in Vremde en Lint!
Zie blz. 16 en 18.**

**Een
'vliegende kijkhut'
in de
Molenbeekvallei!
Zie blz. 28 en 29.**

CONTAINERVERHUUR KMO- CONTAINERPARK

Steenweg Op Waarloos 41a
2840 RUMST (REET)

TEL: 03/844.40.03.
WWW.fransdevocht.be

NIEUW: ROLCONTAINERS 1100 L

- ✓ *Geselecteerd of gemengd ophalen en verwerken van bouwafval, tuinafval, verpakkingsafval, grof huisvuil, grond- en steenafval.*
- ✓ *Voor kleine hoeveelheden: "bouwafvalzak" van 1 m³*
 - ✓ *Eigen recyclagehal en weegbrug 60 ton*
- ✓ *Open van 7.00 tot 18.00 uur en zaterdagvoormiddag*

Dit was 2010...

... het Internationale Jaar van de Biodiversiteit. Gezien de belabberde situatie van de wereldwijde biodiversiteit was het uitkijken naar de internationale conferentie over biodiversiteit in Nagoya (Japan). En die bleek een succes! Er werd een akkoord bereikt over drie cruciale punten: een biodiversiteitsstrategie voor 2011-2012, een principeakkoord over de financiering van natuurbescherming in ontwikkelingslanden en een akkoord over de vergoeding voor het commerciële gebruik van genetische rijkdom (het protocol van Nagoya). Het mag een half wonder heten dat het zover kwam. Het internationale overleg over milieuthema's zit al jaren in het slop, maar uiteindelijk werd een ultimatum voorstel goedgekeurd. Dat succes geeft alvast nieuwe hoop voor de klimaatop in Cancún. Onze internationale leiders hebben blijkbaar het belang ingezien van een biodiverse wereld.

We hopen nu dat de gemaakte afspraken worden omgezet in concrete maatregelen. Het tij moet immers dringend gekeerd worden. Door het toedoen van de mens is ondertussen 36 (!) procent van de soorten wereldwijd in zijn voortbestaan bedreigd. Dat is meer dan een op de drie, meteen het grootste verlies aan biodiversiteit sinds het verdwijnen van de dinosaurussen! En het gaat al lang niet meer over zeldzame tropische plantjes, een anoniem onderwaterdier-tje of een kleurrijk zuiders kikkertje. Het gaat zelfs niet meer alleen over de ijsbeer; zijn lot is jammer genoeg bezegeld door het verdwijnen van de noordelijke ijskap. Ook vele primaten – toch onze vroege voorvaders – waaronder de orang-oetan zijn eraan voor de moeite. Gorilla's, bonobo's en chimpansees zouden weleens kunnen volgen. Recentelijk nog is komen vast te staan dat de keizerspinguïn, met zijn boeiende levenscyclus en zijn prachtige broedzorg, van de Zuidpool zal verdwijnen door de klimaatopwarming. Dat alles terwijl meer en meer vaststaat dat de mens niet zonder biodiversiteit kan.

'Think globally, act locally', luidt dan het motto. En dat is zeker wat onze afdeling doet om de biodiversiteit alvast in onze regio te vrijwaren. Na de gemeentebesturen van Morselt en Boechout hebben we ook dat van Lint kunnen overhalen om het lokale charter voor biodiversiteit te ondertekenen. De lokale actieplannen die bij de ondertekening horen, bevatten heel wat concrete maatregelen om soorten te beschermen. We zullen er actief op toezien dat de plannen geen dode letter blijven!

Meer over 2010 vernemen jullie op onze jaarlijkse ledenvergadering op 15 januari, die dit keer plaatsheeft in Berchem. Erik Molenaar zal de lokale biodiversiteit in de kijker plaatsen. Ik zal samen met u 2010 overlopen en onze plannen voor 2011 uit de doeken doen. Natuurfotograaf en beleidsverantwoordelijke van onze afdeling Frank Adriaensen zal de avond afsluiten met een presentatie van zijn recente reis naar Antarctica. Wie zijn reisverslag over de Noordelijke IJszee heeft beluisterd en bekeken, zal weten dat Frank garant staat voor een boeiend en geëngageerd verhaal, geïllustreerd met pakkende beelden. Dit keer trekken we dus naar de Zuidpool. We zeggen het maar één keer: het is een aanrader!

Het verlies aan biodiversiteit een halt toeroepen, dat wordt dus onze opdracht voor 2011. Wat ons meteen naadloos bij mijn nieuwjaarswensen brengt: naast een sprankelend 2011 met veel inspiratie en menselijke warmte voor jullie en jullie dierbaren wens ik jullie ditmaal een biodivers 2011!

Bert Andries, voorzitter

BIODIVERSITEIT IN LAND VAN REYEN

PapegaaiZWammetje (MB)

Jonge kerkuil (MM)

Rups van gehakkelde aurelia op hopblad (MVDG)

Boomblauwtje op guldenroede (NS)

Buizerd boven MBV (BA)

Inktzwam (GVD)

Franjezwam (JH)

Egel in tuin (NS)

Gaai (JCM)

Koolmees (JCM)

Mos (GVD)

Klaverbloem (GVD)

Bloem van boerenwormkruid (GVD)

Behaard breukkruid tussen kinderkopjes (EM)

Alpenwatersalamander (EM)

Esdoornhoutknotszwam (EM)

Kruisspin (JCM)

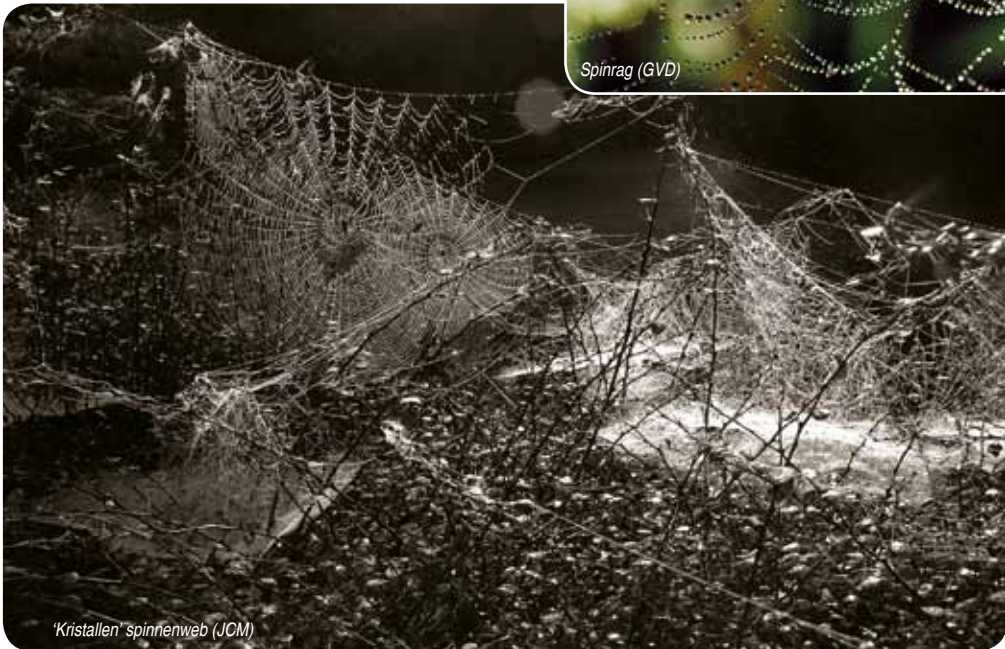
Asgroeue koraalzwam (EM)

Spinrag (GVD)

'Kristallen' spinnenweb (JCM)

Foto's: Erik Molenaar, Glijn Van Driessche, Marianne Michiels, Jef Haverals, Marc Broeckx, Jean Claude Mortier, Marita Van der Gucht, Nick Schryvers en Bert Andries.

Natuurpunt kalender

Je kunt er eigenlijk niet aan voorbij: de Natuurpuntkalender 2011 is (net zoals de vorige) een hebbeding, met dertien schitterende natuurfoto's, zoals we dat van onze vereniging gewend zijn. Daarvoor werden eens te meer de beste natuurfotografen ingeschakeld die ons landje rijk is. Het resultaat is dan ook een kalender die je trots aan je muur ophangt. Als je even googelt op 'YouTube Natuurpuntkalender', dan kun je al die prachtige foto's bekijken. Elke maand opnieuw zul je kunnen genieten van een ander stukje natuur, en dat in je huiskamer. Bovendien is er ruim voldoende plaats voorzien om afspraken en dergelijke te noteren. Je kunt de kalender aankopen bij elk bestuurslid van Land van Reyen, of ook op de opendeurzondagen in Hoeve Dieseghem of bij de wereldwinkel in Berchem (Van Campenhoutstraat 40). De aankoopprijs bedraagt 8,50 euro.

Nieuw dit jaar zijn wenskaarten met foto's uit de Natuurpuntkalender. De kaarten zijn geplooid en aan de voorkant staat telkens een foto. Er zijn twee sets met vijf verschillende foto's beschikbaar. De aankoopprijs inclusief bijpassende omslagen bedraagt 5 euro per setje.

Je steunt zo onze vereniging en je maakt ook de geadresseerden blij met een mooie natuurfoto.

8,5 euro

Elke maand één zondag opendeurdag bij Land van Reyen in Hoeve Dieseghem!

Hoeve Dieseghem in Mortsel is dé ontmoetingsplaats voor liefhebbers van de natuur in Land van Reyen! Elke derde zondag van de maand kun je er van 14 tot 17 uur andere leden en vrijwillige medewerkers ontmoeten. Het is de ideale gelegenheid om te gaan wandelen in Klein-Zwitserland, een lekkere kop koffie te drinken, van het gebak van de vrijwilligers te proeven, te genieten van biofruitsap of van een Gageleer- of Belvalbiertje enzovoort. Je kunt er eveneens terecht met vragen over Natuurpunt in het algemeen maar ook over de verschillende natuurreservaten van Land van Reyen in het bijzonder. Verder is er ook een boekenstand.

In de Groene Winkel zijn allerlei producten van Natuurpunt te koop: kalenders, voederhuisjes, wenskaarten, T-shirts, natuurzoekkaarten, ... en natuurlijk Gageleer (ook in geschenkverpakking) en Belval.

We hopen jullie daar gauw te mogen ontmoeten!

Nog dit: Natuurpunt Land van Reyen verzamelt lege inktpatronen van printers. Breng ze gerust mee naar Hoeve Dieseghem.

Adres:
Wouter Volcaertstraat 44, Mortsel.
Volgende zondagen: 16 januari
(tevens algemene ledenvergadering),
20 februari (tevens winterwandeling),
20 maart, 17 april, 15 mei en 19 juni 2011.

Tekst: Marita
Foto: Erf-goed.be - Tijl Vereenoghe

Vogels Voeren en Beloeren

Tel je tuinvogels op

5 & 6 februari 2011

5 en 6 februari:

 **tuinvogels voeren,
beloeren én tellen!**

Natuurpunt organiseert voor de elfde keer een nationaal tuinvogeltelweekend. Iedereen kan meetellen; je hoeft echt geen expert te zijn!

Ook in Land van Reyen tellen leden en niet-leden vogels in de tuin. Het volstaat een voederplek te hebben op een veilige plaats vlak bij struiken: een plekje op de grond, een voederplank, een hangend vetbolletje, een voedersilo met notenmenge-ling ...

Op 16 januari houdt Natuurpunt Land van Reyen van 14 tot 17 uur opendeurdag in Hoeve Dieseghem in Morsel. In de Groene Winkel kun je daar terecht voor nest-kastjes, voederhuisjes en uitgebreide info.

Noteer het totale aantal vogels per soort die je op en rond de voederplaats waarneemt. Je zult zeker vijf tot vijftien soorten vogels tellen. Niet alleen help je de vogels op die manier de barre wintertijd door te komen; je krijgt er ook een schitterend schouwspel voor terug. Vogels die vaak verscholen blijven of in een flits voorbijvliegen, laten zich zo gemakkelijker bekijken. Als dat geen win-winsituatie is!

Voor een goede start geeft Natuurpunt je graag een aantal handige tips mee! Op www.natuurpunt.be/tuinvogels vind je alle nodige informatie over hoe je tuinvogels moet voeren, hoe je je tuin vogelvriendelijk(er) maakt, wat het belang is van vogeltellingen enzovoort.

Doe online de 'vogelquiz': bekijk en herken de meest voorkomende én ook de minder talrijke tuinvogels. Doorblader alvast eens de brochure *Vogels Voeren en Beloeren 2011* en ontdek hoe je aan dit project kunt meewerken. Zo help je Natuurpunt de verspreiding van tuinvogelsoorten te onderzoeken.

Bezoek regelmatig onze website!
www.landvanreyen.be

.be wordt .eu

Natuur kent gelukkig geen grenzen.
 Onze website verhuist van www.landvanreyen.be
 naar www.landvanreyen.eu.
 We gaan dus Europees!

Bezoek vanaf nu www.landvanreyen.eu voor nog
 meer informatie, foto's en nieuwe weetjes van onze
 Natuurlandafdeling. Pas de link dus aan in je map
 met favorieten!

www.landvanreyen.be ~~.eu~~

Zaad, euh ... inkt in het laadje!

In samenwerking met de recyclagefirma Tomson zamelt Natuurland van Reyden lege tonercartridges en inktpatronen in van printers, faxmachines en kopieertoestellen. Enerzijds om de natuur zo veel mogelijk te behoeden voor die vervuilers, anderzijds ook omdat het 'zaad' in het laadje brengt voor onze vereniging. De opbrengst gaat naar de aankoop van nieuwe natuurgebieden, wat nog steeds een wezenlijk onderdeel van onze bestaansreden vormt. Het milieu wint dus twee keer: minder afval, en er is een financiële bijdrage per ingezamelde cartridge voor de natuur in onze streek!

Indien thuis in je garage lege patronen rondslingeren kan je ze kwijt bij:

- alle bestuursleden (zie laatste bladzijde)
- Districtshuis Berchem, Grote Steenweg 150
- Vera Sloomans, Boechoutselei 56, Hove
- OCMW huis Boechout
- Collectief De Wrikker, Patriottenstraat 29, Berchem
- Buurthuis Posthof, Patriottenstraat 64, Berchem
- Familie D'Hondt, Heerbaan 78, Boechout
- Haven 403, Industrieweg 11, Antwerpen
- INEC Computer Supplies, Kapellei 56, Zoersel
- Provinciaal Onderwijs Vlaanderen, Koloniënstraat 18, Brussel

Bedrijven, handelaars, enzovoort die een inzamelbox wensen te plaatsen ten voordele van Natuurland, kunnen **contact** opnemen met een bestuurslid.

20 februari 2011

Winterse landschapswandeling rond de Koude Beek

We ontdekken de mooiste plekjes langsheen de groene natuurverbindingstrook van de Koude Beek. We flaneren langs de grens tussen Mortsel en Boechout en genieten van het mooie natuurinrichtingsproject in Borsbeek.

's Middags nuttigen we onze boterhammen in de buurt van Fort 3 of eten we een kleine snack in Afspanning De Valk. Rond 15.30 uur belanden we in Hoeve Dieseghem (waar we die dag opendeurdag houden). Daar komen we op verhaal bij een heerlijk Gageleerbiertje, een glas biofruitsap of een geurige kop koffie.

Voor wie slechts een halve dag wil wandelen is er de mogelijkheid om 's middags met bus 140 terug te keren naar Mortsel. Wie wil, kan ook pas na de middag om 14 uur aansluiten vanuit Borsbeek.

Praktisch

1. Afspraak om 10 uur aan de Sint-Jozefkerk van Mortsel op de Liersesteenweg (ofwel, voor wie alleen in de namiddag wandelt, om 14 uur aan Afspanning De Valk of Fort 3 in Borsbeek – gelieve dan wel vooraf een seintje te geven). Het einde is voorzien rond 16.30 uur in Hoeve Dieseghem.
2. Breng je picknick mee.
3. De wandelafstand bedraagt ongeveer twaalf kilometer (zeven kilometer in de voormiddag en vijf kilometer in de namiddag).
4. Voor verdere info kun je contact opnemen met Griet Lambert, 03 449 51 57 en 0476 86 63 34, griet.lambert@skynet.be.

Schalkse sperwer Jaarmarktdag 2010, Lint

Terwijl in de dorpskern het mooiste koebeest en de knapste draver werden verkozen, vloog een schalkse sperwervrouwje de Roetaardwijk in op zoek naar voedsel. In Kriekhof had ze een onfortuinlijke tortel te pakken. Die was zich net te goed aan het doen aan zaadjes die kieskeurige meesjes uit een opgehangen voederhuisje gooiden. Eten en gegeten worden ...

De foto van de geelgige roofster spreekt boekdelen.

Tekst: Marita

Natuurkennis getest op Suikeren Zondag

Het succes overtrof ruimschoots de verwachtingen toen we op Suikeren Zondag (19 september 2010) een 'zintuigentest' hielden op onze stand van Natuurpunt. Niet minder dan zestig deelnemers boden zich aan om de vijf gestelde vragen te beantwoorden. Iedereen diende te ruiken aan, voelen aan, proeven van, luisteren naar en kijken naar zaken die met de natuur verband hielden. Liesbeth Tersago had de vragen opgesteld.

Slechts vier deelnemers slaagden erin om alle vragen correct te beantwoorden. Een van hen ontving dan ook de hoofdprijs: een mooie en smakelijke mand met allerlei lekkers uit de natuur. Twaalf participanten losten vier van de vragen correct op; de meesten bleven steken op drie juiste antwoorden. De deelnemers deden vaak een beroep op begeleidende familieleden om de eigen ervaring te toetsen aan andermans oordeel.

Een prettig spel dat zeker voor herhaling vatbaar is!

Tekst: Paul

Mezenkasten in cadeauverpakking?

Frederik en Rozette Simons-De Roeck ontdekten in september 'ingepakte' mezenkastjes in het Lachenenbos. Supergrote wespen zwermde eromheen. Frederik en Rozette vroegen zich af: 'Zijn dat wel wespen? Zijn ze agressief? Zullen ze daar blijven tijdens de winter? En de mezen dan?'

Frank Adriaensen antwoordde hen dat het ging om hoornaars, de grootste wespsoort van Europa. Die nestelt wel vaker in nestkasten en tuinhuisjes en in holle bomen in de vrije natuur. Het hoornaarsnest is bovendien een prachtig kunstwerk. Laat in het voorjaar gebruiken de wespen rottend hout als bouw materiaal. Dat kauwen ze fijn, waardoor een soort papiermaché voor het nest ontstaat. Meestal creëren hoornaars een nest binnen in een nestkast, maar Frederik en Rozette zagen deze keer ook nestmateriaal aan de buitenkant.

Omdat hoornaarsnesten pas gebouwd worden na het broedseizoen van de mezen, storen ze de mezen en het mezenonderzoek helemaal niet en worden ze ongemoeid gelaten in het Lachenenbos. Het nest is al verlaten tegen dat de mezen de kasten weer gebruiken als slaapplek. In de winter worden de nestkasten wel schoongemaakt en dat is een heel karwei. Gelukkig is een hoornaarsnest aan de buitenkant niet echt weerbestendig, dus dat scheelt bij de schoonmaak.

Hoornaars verschillen van de gewone wesp door hun grootte en hun roodbruine borst-, kop- en vleugelkleur. Het achterlijf is geel en zwart zoals bij andere wespen én ze hebben een echt mooie wespentaille. Hoornaars zijn zeker niet algemeen in Vlaanderen, aldus Frank. Ze hebben een min of meer verwaarloosd bos nodig waar oud hout blijft liggen. Hoornaars zijn ook niet zo heel agressief in vergelijking met andere wespen- en hommelse soorten.

*Tekst samengesteld uit mails van Frank Adriaensen en Rozette De Roeck
Foto's: Rozette De Roeck, Harry Harms*

Alles weten over bomen en struiken

Rondlopen in de natuur is pas helemáál prettig als je ook zo veel mogelijk planten, bomen en struiken herkent in elk jaargetijde. Het gaat natuurlijk om een leerproces en iedereen moet ergens beginnen. Daarom organiseren wij, na het succes van onze vorige cursus 'Natuur in de tuin', opnieuw een laagdrempelige cursus 'Bomen en struiken' in samenwerking met de Lintse milieuraad.

De cursus is gericht op het herkennen van bomen en struiken aan de hand van de bladeren. Er komen evenwel ook andere aspecten aan bod, zoals bloemstructuur, vrucht, knoppen en schors, want elk seizoen heeft zijn specifieke kenmerken. Al die kenmerken worden zeer uitgebreid toegelicht tijdens de theoretische lessen. Daarnaast wordt ook veel aandacht besteed aan 'weetjes en verhalen' rond bomen, extraatjes die van pas kunnen komen wanneer je met anderen op stap bent.

Tijdens de praktijklessen wordt de theoretische kennis gebruikt om in het veld bomen en struiken te leren herkennen. Alle inheemse soorten komen aan bod, maar ook veelvoorkomende exoten worden besproken. De deelnemers werken met een handig determinatiesleuteltje, dat hen ook na afloop van de cursus toelaat de net verworven kennis verder uit te breiden. Alle lessen worden gegeven door niemand minder dan Hans Vermeulen. Hij is een autoriteit op dit gebied en weet een en ander bovendien op een bijzonder prettige en duidelijke manier aan de man en de vrouw te brengen.

De theorielessen vinden plaats op vrijdag 29 april en 6 mei 2011, telkens van 19.30 uur tot 22.30 uur met een kleine pauze, in lokaal 7 van OC De Witte Merel, Liersesteenweg 23 te Lint. Het lokaal is bereikbaar met het openbaar vervoer (met busnummers 130, 132 en 135).

Voor de praktijklessen wordt nog uitgekeken naar geschikte locaties. Die zullen worden meegedeeld tijdens de theorielessen. De praktijklessen vinden plaats op zaterdag 14 en 21 mei van 9 tot 12 uur. Mogelijk worden ze nog verder uitgebreid, maar daarover was men nog in onderhandeling bij het ter perse gaan van deze Rietvink.

Deelname aan de cursus 'Bomen en struiken' kost 30 euro voor niet-leden van Natuurpunt. Leden betalen slechts 20 euro.

Opgelet: om praktische redenen wordt het aantal deelnemers beperkt. Daarom is vooraf inschrijven noodzakelijk. Een inschrijving is pas geldig na storting van het verschuldigde bedrag op rekeningnummer 000-1002509-14 van Natuurpunt Land van Reyen met de vermelding 'Bomen en struiken' plus naam en adres en eventueel lidnummer. We sluiten de inschrijvingen af op 22 april 2011.

Voor meer informatie kun je terecht bij Paul Van Deuren,
03 289 09 32 en 0499 11 62 43, paul.van.deuren@telenet.be.

'Hoedje af' voor

Vondsten in Liefes mand (FS)

Twijgkorstzwam (JH)

Luisterend naar de voorzitter (NS)

de paddenstoelen!

Op zondag 10 oktober verzamelden een dertigtal natuurliefhebbers voor een geleide herfstwandeling met als thema 'paddenstoelen'. Ervaren gids van dienst was Lieve Deceuninck. Zij heeft de Molenbeekvallei ondertussen al een tijdje in het vizier, om er het paddenstoelenleven te inventariseren en op te volgen. Het mooie weer zorgde er mee voor dat het een boeiende verkenningstocht werd, waarbij zowel typische bossoorten als weidesoorten aan bod kwamen.

Het publiek, jong en ook wat ouder, luisterde geboeid naar de gids en ging al snel ook zelf op zoek naar nog niet ontdekte soorten. Dertig paar ogen samen vinden natuurlijk meer dan een onderzoeker alleen, en al gauw werden exemplaren kleiner dan een centimeter aangewezen. Van een interactieve voormiddag gesproken!

Tijdens de wandeling ontdekten de nieuwsgierigen vooral algemenere soorten paddenstoelen. Door het grote aantal exemplaren en de rijke verscheidenheid aan soorten kreeg iedereen echter een mooi beeld van de diversiteit binnen de paddenstoelenwereld.

Een blik op enkele vondsten: de witte koraalzwam met zijn bijzondere vorm, de kostgangerboleet, die parasiteert op de gele aardappelbovist, de sombere honingzwam, die verzwakte bomen verteert, de bleekgele bundelzwam met zijn slijmerige hoed, de grauwigroene hertenzwam met zijn mooie blauwgroene kleur, en zo kunnen we nog wel een tijdje doorgaan.

Het was in elk geval een geslaagde voormiddag, met grote dank en ook een 'hoedje af' voor gids Lieve!

Tekst: Marc Broeckx - Foto's: Jef Haverals, Freddy Schallenberg, Nick Schryvers

Jonge onderzoeker (FS)

Sombere honingzwammen (NS)

Gele aardappelbovist (NS)

Gewone hertenzwam (NS)

Cursus 'Vlinders in de tuin' in Vremde

Heb jij je ook ooit al afgevraagd welke kleurrijke vlinders het zijn die op een zomerse dag door je tuin fladderen? Waarom er in de ene tuin bijna geen vlinders pleisteren en in de andere tuin wel? Welke de meest voorkomende vlindersoorten zijn in Vlaanderen? Welke bedreigd zijn? Wat je kunt doen om meer vlinders naar je tuin te lokken?

Op al die vragen krijg je een antwoord in de cursus 'Vlinders in de tuin' die Natuurpunt Land van Reyen volgende lente organiseert. De cursus bestaat uit twee theoretische avondlessen in zaal Den Boom in Vremde en een praktijkles in een privétuin en één in ons natuurgebied, de Molenbeekvallei. De cursus wordt georganiseerd in samenwerking met de milieuraad van Boechout en loopt in het kader van 2010 Internationaal Jaar van de Biodiversiteit.

- Maandag 16 mei en maandag 23 mei van 19.30 uur tot 21.30 uur: theorie in zaal Den Boom, Boomkensisstraat 4a in Vremde
- Zaterdag 28 mei van 14 tot 17 uur: praktijk 1 in privétuin
- Zaterdag 11 juni van 14 tot 17 uur: praktijk 2 in natuurgebied Molenbeekvallei in Vremde

Contactpersoon: Marc Broeckx, 03 354 04 62, broeckxmarc@skynet.be.

Deelnameprijs (syllabus inbegrepen): 25 euro voor leden van Natuurpunt en 35 euro voor niet-leden. Er worden maximaal dertig deelnemers toegelaten.

Inschrijven kan door het cursusgeld uiterlijk op 1 mei 2011 over te schrijven op rekeningnummer 000-1002509-14 van Natuurpunt Land van Reyen met mededeling "Vlinderkursus" (leden van Natuurpunt vermelden ook hun lidnummer!).

Foto: Bert Andries

Zaterdag 15 januari 2011

Berchem

1/ Kernvergadering en jaarplanning

Antwerpen-Berchem

Alle leden welkom om 14 uur in zaal Stanislas voor een etentje. Graag vooraf inschrijven bij Erik Molenaar, 03 218 59 69, erik.molenaar@skynet.be

2/ Algemene ledenvergadering Natuurpunt

Land van Reyen

Adres: zaal Stanislas, Grote Steenweg 75, Berchem
Iedereen van harte welkom van 19.30 uur tot 23 uur! Meer uitgebreide info op blz. 21 en verder.

Zondag 16 januari 2011

Mortsel

Natuurpunt Mortsel nodigt alle leden uit voor de jaarlijkse nieuwjaarsdrink in Hoeve Dieseghem.

14 uur: gezellig samenzijn en opendeurdag – cafetaria en 'Groene winkel' open!

15 uur: vertoning van prachtige sfeerbeelden

'Klein-Zwitserland in 4 seizoenen' van Paul Vermuyten

16 uur: beknopte algemene ledenvergadering

Adres: Wouter Volcaertstraat, Mortsel

Info: Griet Lambert, 03 449 51 47,
griet.lambert@skynet.be.

Vrijdag 28 januari 2011

Vremde

Nieuwjaarsdrink bij groot vuur in de openlucht!

Om de leden en actieve vrijwilligers eens op een andere manier te bedanken voor hun trouw en inzet, organiseert het beheerteam Molenbeekvallei een nieuwjaarsreceptie in de openlucht. We bieden graag en gratis enkele (geestrijke) drankjes aan bij de gloed van een groot vuur. We verbranden het kroonhout van de populieren die eerder gerooid werden. Zo verdrijven we alle boze geesten uit de vallei en zetten we 2011 sfeervol in. Wie er de voorbijjaren bij was, kan het getuigen: een unieke belevenis!

Iedereen welkom. Waterdicht schoeisel en zaklamp noodzakelijk.

Afspraak om 19.30 uur aan de kapel aan Don Bosco, Broechemsesteenweg 100 in Vremde. Voor de laatkomers: sla de Abdijweg in en loop in de richting van het vuur.

Info: Jef Haverals, 03 455 21 81,
jef.haverals@skynet.be.

Zaterdag en zondag 5 en 6 februari 2011

Nationaal telweekend: tuinvogels voeren, beloeren én tellen! Trommel buren, familie en collega's op om mee te tellen. Net dan weekendje naar zee? Tel dan gerust ter plekke!

www.natuurpunt.be/tuinvogels en
meer info op blz. 11.

Zondag 20 februari 2011

Mortsel

Winterse landschapswandeling van ongeveer 12 km rond de Koude Beek.

Meer info op blz. 13. Ook opendeurdag in Hoeve Dieseghem van 14 tot 17 uur.

Info: Griet Lambert, 03 449 51 57 en
0476 86 63 34, griet.lambert@skynet.be.

Donderdag 17 maart 2011

Mortsel

Overlegvergadering over de uitwerking van het biodiversiteitscharter voor inwoners van Mortsel, om 19.30 uur in zaal Jozef Vinck van het stadhuis van Mortsel (Lierssesteenweg 1). Zie ook blz. 25 en 26.

Meer info: Koen Cuypers, 03 449 53 48,
koen.famcuypers@gmail.com.

Zondag 20 maart 2011

Mortsel

Opendeurdag in Hoeve Dieseghem. Cafetaria en 'Groene winkel' open. Iedereen welkom van 14 uur tot 17 uur! Wandeling met gids mogelijk.

Adres: Wouter Volcaertstraat, Mortsel.

Info: Griet Lambert, 03 449 51 47,
griet.lambert@skynet.be.

Ook in deze editie en belangrijk in uw agenda:

- **OPENDEURDAGEN Hoeve Dieseghem**
op blz. 10.

- **ANKONA-ontmoetingsdag 12 februari**
op blz. 40.

- **Imkercursus**
op blz. 31.

AANRADERS!

Noteer deze belangrijke data in je nieuwe agenda en schrijf alvast in:

Paasmaandag 25 april 2011

Berchem

Dag van de Aarde, wandeling van 10 tot 12.30 uur. We komen zoals steeds bijeen aan de hoofdingang van natuurgebied Wolvenberg op de hoek van de Singel en de Posthofbrug in Berchem.

Info: Erik Molenaar, 03 218 59 69,
erik.molenaar@skynet.be.

Maandag 16 mei 2011

Vremde

Start van een leerrijke lentecursus 'Vlinders in de tuin', van 19.30 uur tot 21.30 uur in zaal Den Boom, Boomkensstraat 4A in Vremde. Meer info op blz. 18.

Info: Marc Broeckx, 03 354 04 62,
broeckxmarc@skynet.be.

Vrijdag 29 april 2011

Lint

Start van een boeiende voorjaarscursus 'Bomen en struiken', van 19.30 uur tot 22.30 uur in lokaal 7 van OC De Witte Merel, Liersesteenweg 23 in Lint. Meer info op blz. 16.

Info: Paul Van Deuren, 03 289 09 32 en
0499 11 62 43, paul.van.deuren@telenet.be.

Elke zondag

Beheerswerken Wolvenberg

Elke zondag zijn er beheerswerken op Wolvenberg van 10 uur tot 12.30 uur. Bijeenkomst aan de hoek van de Posthofbrug en de Singel. Iedere helpende hand is welkom!

Info: Erik Molenaar, 03 218 59 69,
erik.molenaar@skynet.be.

Ledenvergadering Natuurpunt Land van Reyen

Zaterdag 15 januari 2011, 19.30 uur

Zaal Stanislas

Grote Steenweg 75, 2600 Berchem

(makkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer!)

Zoals elk jaar verwennen we onze leden met een boeiend en gevarieerd programma voor onze algemene ledenvergadering, zoals dat officieel heet.

Klinkt plechtig, maar eigenlijk is het eerder een jaarlijks gezellig samenzijn onder leden op een koude winteravond.

Wie er de vorige jaren bij was, zal kunnen getuigen dat het steeds de moeite loont.

Ook dit jaar hebben we weer een leuke affiche!

Alle leden zijn hierbij vriendelijk uitgenodigd. De toegang is gratis en we bieden iedereen graag een glaasje aan ter gelegenheid van het nieuwe jaar. We hopen jullie weer massaal te mogen ontmoeten!

Programma

19.30 uur Presentatie over biodiversiteit in onze regio door natuurstudieverantwoordelijke van onze afdeling en conservator Wolvenberg Erik Molenaar.

Een nieuw aspect van de flora in Vlaanderen en in het Land van Reyen: de dadelpalm en de Japanse mispel, de Chinese naaldaar en de Canadese fijnstraal, de Spaanse hyacint, de Koreaanse munt en de Italiaanse aronskelk ... het zijn allemaal soorten die we tegenwoordig in Antwerpen kunnen aantreffen. Vele ervan staan jarenlang in reservaten voor ze worden opgemerkt of tot plagen lijken uit te groeien. We nemen jullie mee naar de wondere wereld die zich achter hoekjes en kantjes verborgen houdt en tonen sprekende beelden die jullie wellicht met verstomming zullen slaan. Bij de start van het nieuwe jaar dromen we zo nog even weg in de warmte van de zomer.

20 uur Overzicht van de hoogtepunten van 2010 en de plannen voor 2011 van Natuurpunt Land van Reyen door onze voorzitter Bert Andries.

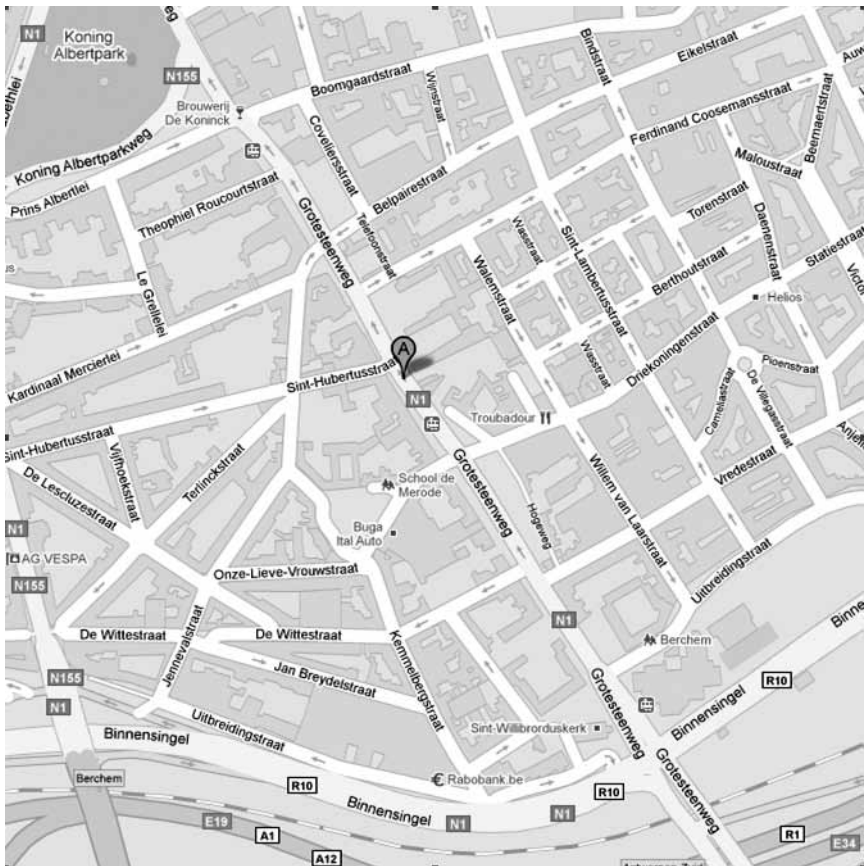
20.15 uur Zomer in het verste zuiden ...
Verslag in woord en beeld van een expeditiereis naar het uiterste zuiden van onze aardbol. In januari 2010 trok natuurfotograaf en beleidsverantwoordelijke van onze afdeling Frank Adriaensen aan boord van expeditieschip Plancius door de zuidelijke Atlantische Oceaan van Vuurland in Zuid-Amerika langs de Falklands naar South Georgia en van daar naar het Antarctische schiereiland. Duizenden kilometers zee, en zee, en zee ... Dit keer geen ijsberen, natuurlijk, maar wel albatrossen en pinguïns, robben, walvissen enzovoort. Een echte Antarctische zomer met zware stormen, koude, sneeuw, maar soms ook de hartverwarmende en adembenemende rust en stilte van de poolnacht. Een absolute aanrader!

Einde voorzien rond 23 uur.

Contactpersoon: Bert Andries, 03 455 82 89, bert.andries@skynet.be.

*Tekst: Bert Andries, Erik Molenaar
Foto's: Frank Adriaensen, Erik Molenaar*

sporulerende Smalle ijzervaren
verrezen uit een keldergat

Uitwerking charter voor biodiversiteit in Mortsel: doe je mee?

Midden vorig jaar ondertekenden de stad Mortsel en Natuurpunt afdeling Land van Reyen (kern Mortsel) het charter voor biodiversiteit, naar aanleiding van de viering van twintig jaar natuurbeheer in het natuur-domein Klein-Zwitserland. Niet toevallig hebben in 2010, het Internationale Jaar van de Biodiversiteit, niet minder dan 61 andere gemeenten dat eveneens gedaan. Ook de komende jaren kan het charter nog worden ondertekend; Natuurpunt biedt het nog verder aan, o.m. aan lokale overheden en verenigingen. Meer info op http://www.natuurpunt.be/nl/biodiversiteit/lokale-biodiversiteit_549.aspx.

In de vorige Rietvink kon je al lezen dat ook de gemeente Boechout het charter voor biodiversiteit had ondertekend. Wilrijk deed ondertussen hetzelfde en ook Lint zegde toe. Samen met de kern Mortsel van Natuurpunt Land van Reyen ondertekende het stadsbestuur van Mortsel het charter tijdens de Hoevefeesten van vorig jaar, op 27 juni. De ondertekenaars engageerden zich ertoe:

1. zich aan te sluiten bij de ondersteunde campagne 'Countdown 2010' met de doelstelling het verlies aan biodiversiteit terug te dringen.
2. deskundigen en betrokkenen (waaronder Natuurpunt) te horen of samen te roepen om de nodige adviezen en kennis in te zamelen voor initiatieven inzake biodiversiteit.
3. het maatschappelijk draagvlak voor de versterking van de leefgebieden en het soortenbeleid te bevorderen door gericht te communiceren met het publiek en door de betrokkenheid te vergroten.
4. het beleid en de maatregelen m.b.t. biodiversiteit af te stemmen en te heroriënteren op duidelijke en meetbare doelen m.b.t. leefgebieden en soorten (stappenplan).
5. voorrang te geven aan de meest bedreigde en kwetsbare leefgebieden, dier- en plantensoorten.
6. voor het werkgebied de bestaande gegevens over de soorten en de leefgebieden van de Vlaamse 'rode lijsten' en de Europese habitatrictlijn overzichtelijk samen te brengen.
7. op basis van die prioriteiten de eigen beleidsplannen (provinciaal natuurbeleidsplan, gemeentelijke natuurontwikkelingsplannen, ruimtelijke uitvoeringsplannen, beheerplannen ...) actiegericht, bondig en met duidelijke doelstellingen voor soorten en hun respectieve habitat te herwerken.
8. de diverse voorgestelde acties met middelen en mensen door het bestuur te laten goedkeuren. Die acties veronderstellen een versterkte samenwerking met de doelgroepen, waaronder de natuurbeweging en andere ruimtegebruikers.
9. ondersteuning te verlenen aan initiatieven ter versterking van de biodiversiteit die uitgaan van burgers verenigd in organisaties van het middenveld (waaronder Natuurpunt).
10. het beleid er vervolgens op te richten om de bestaansvoorwaarden van de desbetreffende leefgebieden en soorten duurzaam in stand te houden.

Bij verdere analyse van die tien punten is het samenwerkingsverband voornamelijk gestoeld op vier pijlers:

- kennis of het verzamelen van gegevens;
- communicatie tussen partners onderling en met het brede publiek;
- betrokkenheid die verhoogd wordt door doelgroepen en het middenveld te stimuleren;
- concrete (terrein)acties rond het behoud en het herstel van leefgebieden en soorten.

Het grote pluspunt is de flexibiliteit van het charter: de basisversie ervan kan aangevuld worden met

een actieplan dat aangepast is aan de lokale context. Het charter is onderverdeeld in vier actiedomeinen: (1) gebiedsgericht, (2) soortgericht, (3) natuur dicht in de buurt, en (4) natuur voor iedereen. De gemeente verbindt zich ertoe voor elk van die domeinen minstens twee biodiversiteitsacties te ondernemen.

Momenteel wordt samen met de stad een insteeknota voor de opmaak van een lokaal actieplan voorbereid. Bedoeling is dat ontwerp in maart te bespreken met een ruimere doelgroep (de socioculturele en economische sector en uiteraard ook scholen, jeugdbewegingen en natuurverenigingen) en te overleggen welke actiepunten zeker opgenomen moeten worden. Zo kan het actieplan na advies van de milieuraad worden voorgelegd aan het schepencollege.

Uiteraard zal bij de acties ook rekening gehouden worden met de actieplannen van Boechout en Wilrijk. Op de milieuraad van oktober werd de verdere aanpak van het proces al een eerste keer besproken. Het lokale actieplan verdient alleszins een breed draagvlak en raadpleging van het middenveld is absoluut noodzakelijk.

Het actieplan (en het bijbehorende charter) kan dan ook mee ondertekend worden door andere verenigingen die actief zijn in Mortsel.

Heb je concrete ideeën of wens je je mening te geven over de ontwerpnota, kom dan naar de overlegvergadering van donderdagavond 17 maart 2011 om 19.30 uur in zaal Jozef Vinck van het stadhuis van Mortsel (Liersesteenweg 1).

Mail in dat geval je adres naar Koen Cuypers (koen.famcuypers@gmail.com), zodat hij je de ontwerptekst van het lokale actieplan vooraf kan doorsturen. De vergadering staat uiteraard ook open voor niet-leden van Natuurpunt.

Hieronder vind je enkele concrete voorstellen die deel kunnen uitmaken van zo'n lokaal actieplan (2011-2013):

Gebiedsgericht:

- de Fortloop openleggen en ecologisch herinrichten binnen het RUP Sportlandschap;
- er bij de opmaak van het RUP Koude Beekvallei (Boechout/Mortsel) op toezien dat die verder ecologisch wordt ingericht (bv. aanleg en beheer van bomenrijen en/of houtkanten incl. knotwilgen);
- zorgen voor de opmaak en de uitvoering van een 'harmonisch' parkbeheerplan voor Fort 4 (met aandacht voor het soortenbeleid) en een RUP dat rekening houdt met de aanwezige natuur(elementen).

Soortgericht:

- een aanzet geven om het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan van 1996 te actualiseren;
- gierzwaluwkasten plaatsen aan het stadhuis, aan Fort 4 enzovoort;
- vleermuizenverblijven inrichten en onderhouden op Fort 4.

Natuur dicht in de buurt:

- een gemeentelijk subsidiereglement voor de aanleg van Kleine Landschapselementen opstellen;
- de jaarlijkse actie 'Behaag ... natuurlijk' verder ondersteunen;
- accuraat en systematisch controleren of de voorgeschreven 'groenbuffer' consequent werd uitgevoerd in de bouwvergunningen;
- een bomeninventaris opstellen (in GIS) voor het hele (publieke) grondgebied en streven naar een toename van het groenareaal. Dat kan dan resulteren in de ontwikkeling van een groenindex (natuurindicator), die jaarlijks geëvalueerd kan worden.

Natuur voor iedereen:

- vrijwilligerswerk ten voordele van de natuur (gidsen, beheerders, publieksactiviteiten ...) ondersteunen;
- zwerfvuilacties in groengebieden (bv. voor Klein-Zwitserland, Fort 4 en bermen) organiseren in samenwerking met gemeentelijke scholen en jeugdverenigingen.

Een (liefdes)verhaaltje

In oktober werden de Aubrackoeien uit ons begrazingsblok in de Molenbeekvallei weggehaald omdat ze moesten kalveren. Er stond een stier bij, weet je wel, en dan geraken koeien al eens drachtig. Dat kalveren gebeurt beter op stal, zegt de kweker ons, want de kalveren die 'in het wild' worden geboren, zijn bijna niet meer te vangen. Je moet daar al een ervaren cowboy voor zijn, vandaar. Dus weg koeien, en onze stier bleef eenzaam achter.

Maar niet voor lang. Toen een verse lading koeien arriveerde, die voor de laatste maanden begrazing zou zorgen, was er één koe bij waarvan de horens niet afgezaagd waren. Die koe zag onze stier onmiddellijk zitten en vice versa. Liefde op het eerste gezicht! Eerlijk gezegd: wij vinden zo'n intacte koe mét horens ook veel mooier! Sindsdien kijken koe en stier niet meer van elkaars zijde, wat mooie plaatjes kan opleveren.

Tekst en foto's: Bert Andries

Opgepast: een vliegende kijkhut!

Al lang aangekondigd en diepgaand besproken: het verplaatsen van de stal in het midden van het terrein achter de Abdijweg.

Op 23 oktober was het dan eindelijk zover. Bij het ochtendgloren (of nog net iets vroeger) stond er een kraan met rupsbanden klaar. Die zou de stal optillen en verplaatsen in twee grote stukken van telkens ongeveer twee ton zwaar. Na enkele pogingen kwam het eerste gedeelte gemakkelijk los van de grond en kon de tocht van enkele honderden meters zweefvlucht beginnen. Verrassend genoeg verliep die vlekkeloos, op wat slijk na natuurlijk.

Conservator Jef en de andere beheerteamleden keken nauwlettend toe op de correcte plaatsing op de nieuw voorziene plek. Daarna hobbelde de kraan, nu met net iets meer zelfvertrouwen, terug naar het midden van het terrein om het tweede stuk, met bergplaats, te gaan ophalen. Ook dit keer werd de verplaatsing vlot tot een goed einde gebracht, tot opluchting van alle aanwezigen.

De kraan ruimde nadien nog de oude standplaats op, en de zware fundamenteën zorgden voor een hoop af te voeren betonpuin. Maar het moet gezegd worden: het resultaat is zeer mooi. De openheid van het landschap komt volledig tot haar recht nu het niet meer verstoord wordt door een 'zonevreemd' object.

De kijkhut in wording staat nu al wel op de ideale plaats, maar mist nog een dak. De stal moet nog een ware metamorfose ondergaan tot volwaardige kijkhut met berghok. De komende weken en maanden zal daar flink aan worden gewerkt. We zijn in elk geval op de goede weg.

Nog andere werken in uitvoering?

Het verplaatsen van de stal is maar een van de vele werken die volop bezig zijn in onze vallei. Ook het graven van een nieuwe grote amfibieënpoel aan de kant van het Bloemenhof stond op het programma en is nu een feit. Ondertussen heeft het natte najaar gezorgd voor het opvullen van de poel. Kikkers, padden en salamanders kunnen zich weer naar hartenlust voortplanten. Laat het waterleven nu maar komen!

Ook onze blikvanger mogen we niet vergeten: de nieuwe plasberm tegen het Kastanjeboske. Wie het gebied de laatste maanden bezocht heeft, kon er niet naast kijken. Wat is er nu precies gebeurd?

Om te beginnen hebben we de ruimingswal aan de oeverzijde tegen het Kastanjeboske weggehaald. Dat is een ophoping van ruimingslib naast de beek. Die wal groeide jaar na jaar een beetje aan, telkens als de 'beekbeheerders' langskwamen, en werd zo stilaan een veel te hoge en veel te stikstofrijke, onnatuurlijke beekoever.

Aan de andere zijde van de Molenbeek hebben we de oever nu ook sterk afgeschuind. Op die manier is er een moerassige berm gecreëerd, waardoor het waterbergend vermogen van de vallei sterk vergroot als middel tegen overstromingen stroomafwaarts. Zo voorzien we ook meer mogelijkheden voor waterminnende soorten, bijvoorbeeld als paaiplaats voor de stekelbaars en voor amfibieën, als standplaats voor de waterviolier en als drinkplaats voor reeën.

Vanuit onze kijkhut in opbouw kunnen we binnenkort alles mooi bekijken.

*Tekst: Marc Broeckx
Foto's: Frank Adriaensen,
Bert Andries, Jef Haverals,
Nick Schryvers*

Amfibieënpoel (BA)

'Hijzen maar' (FA)

'Vliegend' door de Molenbeekvallei (FA)

Voorlopige stand van zaken (NS)

Neerzetten op de juiste plek (FA)

Oeverzijde Kastanjeboske (JH)

Volgelopen waterbekken naast kijkhut (NS)

Iedereen opgelucht (FA)

Te snel op eigen vleugels

Onder leiding van Eddy d'Huyvetter, verantwoordelijke van de kerkuilenwerkgroep, werden eind juni vier kuikens geringd in de uilenkast van de Sint-Bavokerk in Boechout. De jongen werden gewogen en de vleugellengtes nauwkeurig genoteerd. Een van de jongen bleek een te laag gewicht te hebben. Toch deed het uilenpaar flink zijn best om zijn voortdurend bedelende kroost elke avond van het nodige voedsel te voorzien.

Begin juli leerden de donzige uilenjongen vliegen. Eentje kwam in een haag terecht en verschool zich nadien onder een geparkeerde auto. Eddy werd opgebeld en hij raadde aan het uiltje te vangen en het weer omhoog te gooien nabij de lindebomen rondom de kerk. We moesten onze handen daarbij zeker wel goed beschermen tegen de scherpe klauwen.

Het eigenwijze uilskuiken had echter andere plannen en vloog van boom tot boom, om uiteindelijk terug op de grond te belanden in het midden van de Van Colenstraat. Opgetrommelde vrijwilligers sloten de straat af, maar een tweede poging om

het beestje weer in de bomen te krijgen, mislukte eveneens. Het uiltje verschool zich onder een afdakje bij de kerkmuur en bleef er tot 's avonds laat zitten. De volgende ochtend zat het tussen de plantenbakken in de straat. We hebben het verzwakte jong weer gevangen en een veiliger rustplekje gegeven bij de vlinderstruik in onze tuin. Eddy kwam 's avonds een kijkje nemen en voelde dat er geen voeding in het buikje zat. Het jong was dus 's nachts niet gevoed door de ouders.

In de vrije natuur had het jong geen overlevingskansen meer. Eddy nam het weesje mee naar het Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren in Brasschaat. Kenners voerden het daar met de hand tot het in een kooi met soortgenoten kon. Zodra het zelf voeding vangt en voldoende aangesterkt is, wordt het vrijgelaten.

Ten minste één ander uilskuiken is in de kerktoren tot volwassen vogel uitgegroeid en eind juli uitgevlogen.

Foto en tekst: Marianne Michiels

Imker worden, hoe pak je dat aan?

Imkersgilde Sint-Ambrosius Mortsel-Edegem organiseert in het voorjaar van 2011 in Edegem een cursus voor beginnende imkers. Die lessenreeks heeft plaats op een achttal zaterdagvoormiddagen tussen februari en augustus. De eerste twee lessen zijn theoretisch, de volgende lessen zijn zeer praktisch opgevat: onder begeleiding van de lesgevers kijken de cursisten mee de bijenkasten na. Doordat de lessenreeks gespreid is over een volledig imkersjaar, kunnen de cursisten genoeg ervaring opdoen om nadien zelf met bijen te beginnen.

Heb je interesse? Neem dan contact op met Johan Boeykens, Van Dijkstraat 23 in Mortsel, 03 449 63 05, johan.boeykens@telenet.be. Je ontvangt dan alle info over de lessenreeks (data, programma ...).

Tekst: Johan Boeykens, Foto: Flickr/dnnya17

Koude Beekvallei: goed nieuws vanuit Mortsel

Zoals jullie reeds weten, werd onze vraag om een ecologische verbinding met wandelweg onder de Liersesteenweg niet weerhouden bij de heraanleg ervan. Omdat er onder de grond geen ecologische verbinding werd gerealiseerd (er werd wel een gescheiden buizensysteem voorzien), vroegen we om die verbindingstrook minstens bovengronds te creëren. We verzochten om het landschap Bessemstraat met knotwilgen en hooilandje uit te breiden en de beek zichtbaar te maken door aangepaste beplanting. Daartoe was er op 19 april een plaatsbezoek met Natuurpunt, schepen van Milieu Steve d'Hulster en de milieumambtenaar.

Toen we met enkele leden van Natuurpunt Mortsel op 27 september in de kantoren van de technische dienst waren voor overleg met de milieumambtenaar, vernamen we dat de bovengrondse verbinding inderdaad gerealiseerd zal worden zoals gevraagd. Bovendien stellen we vast dat in het RUP Koude Beek ter hoogte van Park Savelkoul een overstromingsgebiedje zal worden voorzien op de plaats waar tot op heden wegebouwmaterialen worden opgeslagen.

Daardoor zal Park Savelkoul er in de toekomst iets natuurlijker uitzien en zal ook daar de beek meer aanzien verwerven en zo de plaats krijgen die ze verdient.

Tekst: Griet Lambert

Meer dan geslaagde paddenstoelencursus

Paddenstoelen: mijn eerste cursus bij Natuurpunt en meteen een schot in de roos. Yves Joris had gezorgd voor een vlekkeloze organisatie en lesgever Hans Vermeulen was er één uit duizend. Bij zo veel enthousiasme kon je niet anders dan geboeid raken.

Ik was niet de enige cursist; we waren met meer dan dertig! Tijdens de eerste theorieles kregen we erg veel informatie te verwerken, maar toch wou ik er steeds meer over weten. Tijdens de tweede theorieles was het dus opnieuw slikken en doorgaan ...

Die theorie zouden we in praktijk brengen, of dat zouden we althans proberen. Afspraak in Klein-Zwitserland op zaterdagmorgen 16 oktober om 9.00 uur.

Iedereen hield zijn gids *Sleutelen met fungi* (samengesteld door Hans) in de aanslag, want die heb je echt wel nodig als je de naam van de paddenstoelen wilt kennen. En daar waren ze dan: de inktzwam, de tonderzwam, het judasoor, de parelamaniet, nevelzwammen en rusula's in alle formaten, een aardster (die had ik nog nooit gezien) ... en zelfs een roze stinkzwam! Die laatste komt nog niet zo lang in ons land voor en belandde hier waarschijnlijk via transport uit Noord-Amerika.

De verhalen en paddenstoelenweetjes van Hans maakten het nog veel boeiender. Weet u bijvoorbeeld hoe kabouters of de Kerstman bekend zijn geworden bij ons? Of waarom de vliegenschwam zo vaak op kerstkaarten staat? Hoe giftig een padden-

stoel exact is? Dat er soorten zijn die pas na jaren gebruik tekenen van vergiftiging geven? Het waren telkens drie boeiende uren!

30 oktober, Fort 4. Berkenzwam, hertenzwam, oranje bekerzwam, franjehoed, anijschampignon, heksenschermpje ... te veel om op te noemen: ze zijn voor mij geen raadsel meer.

Naast de sporenkleur van de paddenstoelen is ook de geur ervan belangrijk en daarover verschilden de meningen wel eens. Niet iedereen vond namelijk dat een parasolzwam naar verbrand rubber rook of dat een andere wel of niet naar kokos, zwetende paarden of anijs rook. Allemaal erg leuke momenten!

Tot onze vreugde laste Hans nog een extra les-excursie in op 6 november. We trokken nogmaals naar Fort 4 en bezochten er een deel dat normaal gezien niet toegankelijk is. Bij een zwak zonnetje werd het 'sleutelen' stilaan vertrouwd. We zagen een paarse schijnridderzwam – een mooi exemplaar – een glimmerinkzwam, vaalhoeden en heksenschermpjes bij de vleet. Verder vonden we ook duivelseieren en zelfs een zeldzame beurszwam die parasiteert op een nevelzwam. Medecursist Frank Hye maakte daar een knappe foto van.

Op 14 november volgt nog een afspraak in Fort 3. Ik kijk ernaar uit en hoop nog veel paddenstoelen te herkennen met m'n 'sleutel' en m'n 'grote paddenstoelengids'. Een echte aanrader, deze cursus! Bedankt allemaal, ik heb er enorm van genoten!

Tekst: Lut Van Reyn

Foto: Frank Hye

Paddenstoelenwandeling in Klein-Zwitserland op 17 oktober

Met een 35-tal nieuwsgierigen ga ik op stap om een kijkje te nemen in de wereld van de paddenstoelen.

Als eerste ontdekken we het hazenpootje. We proberen ons naast dat relatief kleine paddenstoeltje een appelboom voor te stellen en vergelijken ze met elkaar. Alle paddenstoelen (o.a. met steel en hoed) die we boven de grond zien, zijn zoals de appeltjes in onze appelboom. En wat bij de appelboom de takken, stam en wortels vormt, zit bij de paddenstoelen volledig onder de grond.

Een beetje verder komen we de geschubde inktzwam tegen. Naar het schijnt zouden de kabouters hun inkt uit die paddenstoel halen. Even later houden we halt bij enkele boomstammetjes met honingzwammen. Daar staan we even stil bij het ecologische belang van paddenstoelen. Er zijn paddenstoelen die levende bomen of andere gastheren aantasten. De honingzwam is zo'n parasiet. Daarnaast zijn er veel soorten die samenleven met voornamelijk bomen (symbiose). Zo is de vliegenzwam de dikste maatjes met de berk. De paddenstoel geeft extra water en mineralen – waar hij met zijn uitgebreide zwamvlok goed aan kan – aan de wortels van de boom in ruil voor suikers. Weer andere soorten zorgen ervoor dat afgefallen bladeren en ander organisch materiaal volledig verteerd wordt en nieuw voedsel vormt voor de planten in de volgende lente (saprofyten).

We komen een aantal paddenstoelen tegen en willen wel eens weten of ze buisjes of gaatjes hebben zonder ze te plukken. Aangezien kinderen zich niet zo diep hoeven te bukken laten we hen voor ons kijken ... met behulp van een spiegelkje. Er worden zowel plaatjes als gaatjes ontdekt.

Op onze tocht zien we paddenstoelen in allerlei vormen: met hoed en steeltje (onder andere de vliegenzwam en de krulzoom), met een gesloten ronde vorm (de aardappelbovist), lang en smal (de roze stinkzwam), met gelachtige schijfjes (het judasoor), dik, hard en hoefvormig (de echte tonderzwam)

...

We komen ook een heuse heksenkring tegen. Wist je dat er in ons land in 1954 nog een vrouw veroordeeld is als heks (gewoon omdat er een heksenkring in haar tuin stond)? Gelukkig is ze in hoger beroep vrijgesproken.

Als we met het blote oog geen vruchtlichaam kunnen ontwaren, hebben we te maken met schimmels. In de natuur zijn schimmels zeer talrijk aanwezig, maar we zien ze meestal over het hoofd omdat ze zo klein zijn. Om toch een idee te geven van hun vorm, wordt er een beschimmeld stukje brood en appel doorgegeven zodat iedereen ze met een loep kan bekijken.

Ik hoop dat alle deelnemers na onze wandeling geprikkeld zijn om verder op ontdekking te gaan in de paddenstoelenwereld. Ik heb er in ieder geval van genoten.

*Tekst: Karen Uyt den houwen
Foto's: Glijn Van Driessche*

Dadelpalm geen ongewone verschijning meer in de stad

Kiemblad dadelpalm (BC)

Tijdens een stadsexcursie in Antwerpen troffen we weer een groot aantal ongewone soorten aan. Een ervan was een tropische palm die verspreid wordt door de mens. Onderzoeker Bram Cools had in een bloembak een dadelpalmzaailing gevonden en buste de waarneming op het web. Dat viel niet in goede aarde, omdat de site alleen de verspreiding van wilde soorten in onze streken wil documenteren. De waarneming was zogenaamd verdacht. Daarop kon de waarnemer aantonen dat het de eerste keer was dat hij die palm niet onder hagen, tegen gevels of in rioolputjes had gevonden, maar voor het eerst in een plantenbak, waarin de pit hoogstwaarschijnlijk was uitgespuwd. Als knaap had hij zelf geëxperimenteerd met allerlei pitten, zoals van de avocado en de dadelpalm, dus herkende zijn vondst zeer goed in jonge vorm. Ten slotte is de vondst geaccepteerd.

Ik wil er trouwens aan herinneren dat de woestijn zowel snikheet als ijzig koud kan zijn en dat de dadelpalm in Noord-Afrika niet bepaald een probleem heeft om te kiemen. Pitten van de dadelpalm kun je trouwens verwachten op plaatsen waar mensen dadels kopen aan een kraam met exotisch fruit, zoals dat voor onze vindplaats het geval is.

Wellicht vindt de dadelpalm binnenkort zijn plaats in de stad als wilde plant, naast de talloze andere reeds bekende lekkere stadssoorten zoals de wijnrank, de meloen, de vijg of de passiebloem. Uiteraard blijft de vondst een uiterst zeldzame waarneming. Het is niet erg waarschijnlijk dat de dadelpalm hier spoedig in bloei zal komen.

Tekst: Erik Molenaar

Foto: Bram Cools

www.waarnemingen.be

Onderzoek in de berenkuil

Enkele maanden geleden zag ik een bijzondere en mij onbekende plant in het verblijf van de brilbeer in de Antwerpse dierentuin. Die oude groene zone binnen ons afdelingsgebied is natuurlijk geen echt reservaat, maar als bijna tweehonderd jaar oud park heeft het al veel bij gedragen aan de kennis van de lokale biodiversiteit in onze stad. Ik mailde de foto naar een aantal specialisten, maar de opname was van vijf meter ver gemaakt en echte details konden alleen maar waargenomen worden door in de berenkuil zelf te gaan kijken.

Na enige tijd kregen we de toestemming om het berenpaviljoen te betreden terwijl de roofdieren op stal gehouden werden. Alleen de neusbeer liep er nog rond, maar daar hoefden we niet bang voor te zijn. Langs de dienstingang konden we binnen. Een verzorgster van die dieren en het hoofd van de plantsoendienst vergezelden ons. De leefruimte wordt niet met herbiciden onderhouden en men wist perfect welke soorten er waren aangeplant. Eerst gingen we een kijkje nemen bij de bewuste onbekende struik, die onmiddellijk als kiwi kon worden herkend. De dieren krijgen een dieet met een groot aandeel fruit, waaronder kiwi's maar ook vijgen, druiven enzovoort. Blijkbaar komen de pitten via de berenmest in de kooi en zijn ze zo extra voorbereid op kieming, zoals we dat ook van onze inheemse vruchten kennen.

In de berenkuil staan dan ook meerdere exotische plantensoorten die er nooit zijn aangeplant. We zullen ze mest-adventieven noemen. Naast de vijgenboom en de kiwi zagen we ook een exotische braam die we nog niet op naam hebben gebracht, maar die zeer sterk lijkt op de vijgenbladbraam. Deze exotische planten droegen noch vruchten, noch bloemen. Verder stonden er veel jonge annapaulowna-bomen, een eveneens tropische soort die we verspreid over het Antwerpse stedelijk gebied hebben aangetroffen. Spontane vestigingen van eerder zeldzame stadssorten in de berenkuil waren de witte esdoorn, de ruwe iep, de oosterse platan en de wijfjesvaren.

Het lijkt me interessant om het volledige fruitdieet van de beren te kennen en zo te achterhalen wat er op die manier in ons land terechtkomt. Het is zelfs van gevriesdroogd fruit geweten dat de zaden nog kiemen na passage door het darmkanaal. Dat geldt trouwens ook voor de verspreiding van hooilandsoorten via schapen. Ik vind het nog steeds spijtig dat ons project op het Priel zo droevig geëindigd is, want we hadden daar veel uit kunnen leren. Anderzijds lijkt me de introductie van beren in onze reservaten geen logische stap. We zullen maar tevreden zijn met de steenmarter en de vos. Die lusten ook wel bessen ter aanvulling van hun dieet.

Tekst en foto's: Erik Molenaar

Kiwi in de berenkuil

Met Ludo Soulliaert in de berenkuil

Vijgenboom

Vijgenbladbraam

Beheerswerken en wandelingen

Augustus

Het belangrijkste nieuws van deze maand is het maaien van de spoorberm tussen het station van Berchem en de Grote Steenweg. Als gevolg van de voorbijge beheerswerken van Infrabel zelf waren fragmenten van de Armeense braam, de gevaarlijke exoot die daar bestreden wordt, over meerdere kilometers in de berm gaan wortelen. Daardoor waren er overal aaneengesloten haarden van die braam verschenen. Zowat alle voor de natuur belangrijke soorten zijn verdwenen door de expansie van die woekerende tuinsoort. De natuurploeg Landschapszorg heeft een contract met Infrabel voor het onderhoud van de bermen op die spoorlijn, tot aan de Kennedytunnel. De werkrachten zijn contractuelen van het nabijgelegen Leonardo Lyceum CDO (Centrum voor Leren en Werken). Vrachtwagens vol gevaarlijke doornige staken hebben we afgevoerd. We hebben daarbij geprobeerd om de weinige bronpopulaties van veldkruidkders, egelantier en grote kaardenbol te sparen. We hebben ook een dwarsboom geplaatst die de eventuele 'nietsvermoedende' wandelaar moet beletten om langs die herstellende plek het terrein en de spoorbermen te betreden. (Na enkele dagen zou het er echter al vol blikjes, lege wodka-flessen en afval liggen.) Enkele slaapplaatsen van daklozen zijn eveneens opgeruimd. Op de Singel nabij het natuurgebied verblijven elk weekend Bulgaarse truckers die er hun vrachtwagen parkeren

en er (noodgedwongen) verblijven. Er is nergens sanitair voorzien en het vuil stapelt zich snel op in de bermen en houtkanten. Een pijnlijk minpunt aan onze 'groene Singel'.

Er is trouwens nog steeds geen definitieve uitspraak over de verbreding van de kleine ring ter hoogte van onze percelen aan de Brilschans. Er wordt ook actie gevoerd voor een alternatief tracé dat de ring moet ontlasten als het vrachtvervoer niet meer door de Kennedytunnel zou kunnen. Uiteindelijk zou dat inderdaad leiden tot een verdubbeling van het zware verkeer in het centrum van Berchem.

Aan de vest hebben studenten van een kunstacademie een enorm gevaarte in de vorm van een spin in de bomen getakeld. Het is gemaakt van recyclagemetaal en plastic, is met kettingen vastgemaakt en heeft de boomkruinen ernstig beschadigd. Hoewel de studenten betrappt waren, wilden ze het kunstwerk toch niet weghalen.

September

Het eerste werk van deze maand was het verwijderen van de 'meccanospin'. Het gevaarte hing op vijf meter hoogte en was bijzonder zichtbaar. Het bevond zich op vier meter van de sperwernestplaats. Het heeft ons meerdere weken gekost om het geheel af te breken en uit het natuurgebied

Jonge ploeg aan het werk in de spoorberm

Gigantische metalen spin in de wilgen

Witte kluitzwam

te verwijderen. Het kon zelfs met vier man amper worden opgetild en de ketting waarmee het bevestigd was, hebben we niet kunnen verwijderen. We hebben de autoriteiten wel laten weten dat we het gewrocht ergens hadden klaargelegd.

Daarna zijn we eindelijk kunnen beginnen met het geplande natuurbeheer. We hebben intensief gewerkt aan de bermen van het fietspad op de Brilschans, waarvan de stadsdienst het beheer heeft gestaakt ten voordele van de natuur. Ook het braamstruweel is verder ingeperkt, zodat we meer grasland bewaren. Ook daar liggen dus bergen snoeisel en maaisel te wachten op afvoer. De cultuurmarkt Berchem Bruist heeft plaats op een zonnige, warme dag en de sfeer is er gezellig. Er worden tachtig brochuurtjes uitgedeeld aan belangstellenden. In elk daarvan steekt een uitnodiging voor de herfstwandeling. Wat ons betreft, wordt dat een jaarlijkse traditie.

Nog voor de milieumaand van de stad begint, komen er klassen van Basisschool Heilige Familie naar Wolvenberg; het natuurbezoek kadert in een themadag rond respect. De kinderen hebben geluk, want er staan op dat moment honderden exemplaren van de witte kluiwzwam langs het pad onder de eiken.

Tijdens de laatste beheersdag van de maand vinden we tijdens het opruimen van dood hout in de nieuwe graslanden langs de spoorberm een schuilplaats van de alpenwatersalamander. (Het is niet in te schatten hoeveel dieren we per ongeluk hebben verstoord of vertrappt.) Het dood hout dat onder de bramen verstopt ligt, is bijna allemaal esdoorn, dat vol vruchtlichamen staat van de esdoornhoutknotswam.

Oktober

Onze herfstwandeling kent een groot aantal belangstellenden. De vele nieuwe gezichten bewijzen dat de cultuurmarkt toch zijn belang heeft gehad. De gids is Judith De Keyser van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring. Tijdens de wandeling wordt een dode jonge egel gevonden. Dat mag dan een normaal fenomeen zijn, toch verontrust het de mensen sterk dat na één jaar nog maar vier op de tien egels in leven zijn.

Veel energie gaat deze maand ook naar de gidsbeurten in de 'milieumaand oktober', die voor kinderen misschien de eerste kennismaking zijn met de natuur in hun stad. De trapjes die de ploeg dit voorjaar maakte, doen eindelijk goed dienst: geen valpartijen meer bij het bezoek aan de oude kazemat.

Tekst en foto's: Erik Molenaar

Themawandeling rond respect

Herfstwandeling met Judith De Keyser

Nieuwe vondsten in ons werkingsgebied

Kransmuur

Kransmuur is een kleine eenjarige uit de anjerfamilie die afkomstig is uit Zuid- en Zuidwest-Europa. De wetenschappelijke naam *Polycarpon tetraphyllum* wijst op een veelvruchtige plant met vier blaadjes. Kransmuur lijkt sterk op gewone vogelmuur, waarvan ze te onderscheiden is door de zilverachtige, vliezige steunbladen en schutbladen, de kransvormige bloeiwijze en de verscholen witte kroonblaadjes. Ze houdt van zonnige, open plaatsen op droge, zandige of vaak stenige grond en is in ons land vooral bekend van rotsachtige plaatsen en muren. Kransmuur is al een tijdje aanwezig in Antwerpen, maar blijft een zeer zeldzame soort.

Achter het station van Berchem is er een vrij grote populatie van aanwezig, die zich geheel tussen de kasseien bevindt. Ze groeit er trouwens in het gezelschap van nog meer zeldzame soorten, zoals kaal en behaard breukkruid, die dezelfde biotoop delen. Doordat de populatie dikwijls overschaduwd wordt door geparkeerde auto's zijn de planten allemaal erg klein gebleven. De habitat, de klassieke kasseienstraatjes die vroeger zo typisch en talrijk waren in Antwerpen, is erg zeldzaam geworden. Door het reductieplan voor herbiciden is onze stad op bepaalde plaatsen echter weer leefbaar geworden voor die zeldzame organismen.

Gewoon ijsvingertje

Tijdens de herfstwandeling op Wolvenberg wees Judith De Keyser van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring ons op een fraai maar erg klein fenomeen, dat *Ceratiomyxa fruticulosa* var. *fruticulosa* of gewoon ijsvingertje heet. Het komt vrij algemeen voor, maar werd nog niet eerder opgegeven voor ons natuurerrein. Het bevond zich op ontbindend hout. Het is geen echte schimmel maar een soort eencellig beestje dat in kolonie over het hout beweegt en levend voedsel opneemt. Daarom even een kort woordje over celloze slijmschimmels. Vroeger was het een twistpunt tussen zoölogen en botanici: de zoölogen claimden ze als schimmeldieren of mycetozoa, de botanici als slijmschimmels of myxomyceten. Maar nu er meerdere rijken onderscheiden worden, is men van mening dat ze tot de eencelligen en meer specifiek tot de protista behoren. Celloze slijmschimmels zijn geen echte schimmels maar dierachtige eencelligen.

Ze kennen een apart voedingsstadium dat bestaat uit een amoebachtige veelkernige celmassa (plasmodium). Onder droge omstandigheden trekt het plasmodium zich samen tot al dan niet gesteelde, vaak helder gekleurde vruchtlichamen (sporocarpes of sporangia). De daarin geproduceerde geslachtelijke sporen kiemen tot eenkernige amoeben zonder celwand (de zogenoemde myxamoeben) of tot eenkernige zwerm-sporen met twee complexe zweepharen (undulipodia) aan de voorzijde. Myxamoeben en zwerm-sporen eten bacteriën en absorberen opgeloste voedingsstoffen. De versmelting van twee myxamoeben of twee zwerm-sporen resulteert in de vorming van een nieuw, op den duur veelkernig plasmodium. Celloze slijmschimmels kennen verschillende ruststadia. Onder ongunstige omstandigheden kan een plasmodium zich omvormen tot een rustvorm die 'sclerotium' genoemd wordt en kunnen zwerm-sporen of myxamoeben zich inkapselen tot zogenoemde microcysten.

Celloze slijmschimmels leven op dood hout of ander plantaardig materiaal en dragen bij aan de ontbinding van dat materiaal. Er zijn wereldwijd ongeveer 850 soorten bekend.

Volgens recent moleculair onderzoek van ribosomaal RNA verdient het de voorkeur om de celloze slijmschimmels samen met een deel van de cellulaire slijmschimmels onder te brengen in een aparte hoofdafdeling (myxomycota) van het rijk der een- en weinigcelligen (protisten).

Kiwi

De kiwifamilie heeft maar één vertegenwoordiger die zich bij ons op eigen houdje verspreidt en dat is de *Actinidia deliciosa*, ook wel eens Chinese kruisbes genoemd. Het is een forse, rankende en zelfs liaanachtige struik die tot acht meter hoog wordt. De Oost-Aziatische plant wordt over de hele wereld geteeld en het fruit wordt overal aangeboden. Dat maakt het voortbestaan van de kiwi tot een succes. De behaarde vrucht is vanbinnen groen met zwarte pitjes. De bestuiving gebeurt door insecten en door de wind.

In de Nederlanden zijn er niet zo veel plaatsen waar de kiwi in het wild is aangetroffen. Op de site waarnemingen.be staan er maar zeven plaatsen vermeld en de laatst toegevoegde vindplaats is in Antwerpen. De soort wordt gewoonlijk door water verspreid (drijvende pitjes) en in Antwerpen door uitwerpselen van beren! (meer info op blz.35) We treffen de kiwi voorlopig alleen aan op vochtige, beschutte plaatsen, zoals kanaaloevers, houtkanalen, beekoevers en rioolputjes in grote steden. Het duurt meerdere jaren voor de planten tot bloei komen, en voor bestuiving is zowel een mannelijke als een vrouwelijke plant nodig (de kiwi is tweehuizig).

Ronde ooievaarsbek

Deze ooievaarsbek is in Vlaanderen nog een uiterst zeldzame waarneming. De naam *Geranium rotundifolium* slaat op de vorm van de ingesneden blaadjes, die vrijwel geheel rond zijn en niet half-rond zoals de meeste andere soorten uit die groep. In het dal van de insnijding staan rode kliertjes. Ook de plant zelf is beklierd met lange klierharen die tussen de gewone haren in staan. De kroonblaadjes zijn roze en niet ingesneden. Dat onderscheidt de ronde ooievaarsbek van de bermooievaarsbek, waarop hij lijkt en die in een gelijkaardige bodem gedijt. De ronde ooievaarsbek is voorlopig nog overwegend een duin- en stadsplant, hoewel hij ook in mergelgebied wordt waargenomen.

Onze vindplaats is een oud muurtje. Wellicht wordt de soort ook als sierplant gebruikt. In Europa is ze verspreid tussen de Baltische staten en de Middellandse Zee, en voorts tot in Noord-Afrika.

Tekst en foto's: Erik Molenaar

Veertiende editie van de ANKONA-ontmoetingsdag op zaterdag 12 februari

Op de tweede zaterdag van februari organiseert de Antwerpse Koepel voor Natuurstudie (ANKONA) naar jaarlijkse gewoonte de ANKONA-ontmoetingsdag. Dat is het uitgelezen moment om collega-natuurlijkehebbers te ontmoeten en nieuwtjes uit te wisselen. De veertiende editie heeft plaats op zaterdag 12 februari 2011 op de UA-Campus Groenenborger (Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen) en start om 9.30 uur. Reserveer die datum alvast in je agenda! Net zoals vorige editie organiseert ANKONA deze editie in samenwerking met het departement Biologie van de Universiteit Antwerpen (UA). Logischerwijs zullen dan ook enkele actuele UA-onderzoeken aan bod komen.

Het programma ziet er alvast veelbelovend uit!

Zoals gewoonlijk kun je praktische workshops volgen, waarvoor ook deze keer weer de 'bioruimte' (microscopiezaal kelderverdieping) wordt gebruikt. In de voormiddag is er een workshop over 'Digitale fotografie en microscopie' en in de namiddag eentje over 'Het determineren van bepaalde soorten (nacht)vlinders'. In de namiddag komen ook de lezingen in plenum aan de beurt.

Het volledig programma kun je raadplegen op de ANKONA-website (www.ankona.be).

Hieronder alvast een greep uit de lezingen:

- Het nachtvlindermeetnet in Vlaanderen, de eerste resultaten
- De nieuwe Vlaamse bijenwerkgroep, iets voor u?
- Invasieve exoten weekdieren in de Antwerpse waters – Evolutie van de voorbije twintig jaar
- Weidevogelbeheer en de inzet van vrijwilligers
- Botanisch herstel na grootschalige natuurinrichtingswerken in Langdonken
- Landschap De Liereman (Oud-Turnhout): van natuurreservaat naar totaalproject
- Wees geduldig? Over natuurwaarden in oude en jonge bossen in de provincie Antwerpen
- Natuurdoelen (S-IHD): van theorie naar praktijk (case: de Kempense kleiputten)
- Hingene-Bornem (Klein-Brabant): de (soorten)rijkste gemeente van Vlaanderen?

Kort na de middagpauze is er ook de klassieke 'korte berichten'-rubriek, waarbij iedere organisatie of vrijwilliger kort toelichting kan komen geven over een item dat verband houdt met natuurstudie. Gedurende de dag kun je info- en boekenstands van diverse (natuur)verenigingen bezoeken.

Deelname is gratis, maar vooraf inschrijven is verplicht. Dat kan tot en met 5 februari, bij voorkeur digitaal via de ANKONA-website www.ankona.be (rubriek 'Ontmoetingsdagen' en 'kalender').

Contactpersoon: Koen Cuypers, 03 240 59 88, ankona@admin.provant.be.

De Rietvink is het driemaandelijks tijdschrift van Natuurpunt, afdeling Land van Reyen. Het werkingsgebied van het Land van Reyen omvat Boechout, Vremde, Lint, Mortsel, Antwerpen-Berchem en Antwerpen-2018.

Verantwoordelijke uitgever

Bert Andries

Redactie

Bert Andries, Marc Broeckx, Anke Merckx, Paul Van Deuren, Erik Molenaar, Griet Lambert, Rozette De Roeck, Marianne Michiels, Johan Boeykens, Lut van Reyn, Karen Uyt den houwens, Koen Cuypers, Marita Van der Gucht

Fotografie

Glijn Van Driessche, Bram Cools, Frank Hye, Freddy Schallenberg, Jean Claude Mortier, Jef Haverals, Nick Schryvers, Frank Adriaensen

Opmaak en druk

Drukkerscollectief De Wrikker cvba
www.dewrikker.be

Redactieadres & ledenadministratie

Bert Andries
Boomkensstraat 20, 2531 Vremde
03 455 82 89
bert.andries@landvanreyen.eu

Abonneer je nu gratis op onze e-mail-nieuwsbrief ORANJE.TIPJE. Dat kan via:

www.landvanreyen.eu

Te Huur

**Vakantiehuis met groot
privébos te Zoersel.
Rustige ligging,
midden in het groen.
3 slaapkamers = 6 bedden
+ kinderbedje**

**Gelegen in natuurgebied dicht bij
Zoerselhof en Zoerselbos, op 2 km
van de dorpskern van Zoersel.**

**Goede fiets- en wandelfaciliteiten.
Vlak bij fietsknooppuntennetwerk en
nieuw uitgewerkt wandelroutenetwerk.
Zwemgelegenheid op 10 km in het
provinciaal domein De Lilse Bergen.
Ook feestmateriaal mogelijk voor
kleine feestjes tot 35 pers.**

**Te huur per week, 14 dagen, maand,
of langer. Ook midweek of weekend
is mogelijk.**

**Meer info over Zoersel en omgeving op
www.zoersel.be.**

**Contact: Jan Lambert, 03 485 56 57,
0495 38 92 60, lambert-jan@skynet.be**

Bestuur Natuurpunt Land van Reyen

Bert Andries - Voorzitter Aankoopverantwoordelijke Milieuraad Boechout	Boomkensstraat 20	2531 Vremde	03 455 82 89 bert.andries@landvanreyen.eu
Jos Stessens - Ondervoorzitter Verantw. Educatie Milieuraad Boechout Contactpersoon Bessemcomité	Fruithoflaan 20	2530 Boechout	03 455 51 19
Ria Van Peer - Secretaris Milieuraad& GECORO Mortsel	Nieuwelei 33b	2640 Mortsel	03 455 87 33 ria.vp@skynet.be
Fred Vanhaverbeke - Penningmeester	Ergo De Waellaan 54	2100 Deurne	03 321 66 15 fred.vanhaverbeke@telenet.be
Frank Adriaensen - Beleidsverantwoordelijke GECORO Boechout	Boshoeke 234	2530 Boechout	03 454 03 30 frank.adriaensen@ua.ac.be
Jef Haverals Conservator Molenbeekvallei	Rozenlaan 2	2531 Vremde	03 455 21 81 jef.haverals@skynet.be
Dirk Verstraeten Webmaster	Deurnestraat 263	2640 Mortsel	03 440 65 40 dirk.verstraeten1@telenet.be
Griet Lambert Voorzitter kern Mortsel Milieuraad & GECORO Mortsel	Steenakker 70	2640 Mortsel	03 449 51 57 griet.lambert@skynet.be
Yves Joris Milieuraad Mortsel Conservator Klein-Zwitserland	Oosterveldlaan 263	2640 Mortsel	03 440 08 70 fa866819@skynet.be
Erik Molenaar Conservator Wolvenberg Verantw. Natuurstudie Milieuraad Antwerpen	F. Coosemansstraat 24	2600 Berchem	03 218 59 69 erik.molenaar@skynet.be
Frank Rylant Co-conservator Wolvenberg	Waterloostraat 65	2600 Berchem	frank.rylant@telenet.be
Raymond Boudewijns Ondervoorzitter kern Mortsel	A. Segerslei 15	2640 Mortsel	03 448 43 15 helray@scarlet.be
Dirk Raekelboom Allrounder	Galgeveld 59	2500 Lier	03 454 33 94 0473 53 77 81 dirk.raekelboom@skynet.be
Lin Ploegaert	Ballaarstraat 6	2018 Antwerpen	03 238 91 02 lin.ploegaert@telenet.be
Pol Smet	Luitenant Naeyaertplein 5,	2140 Borgerhout	03 236 22 51 leopoldsmet@scarlet.be
Paul Van Deuren Milieuraad Lint	Heidelaan 3	2547 Lint	03 289 09 32 0499 11 62 43 paul.van.deuren@telenet.be
Wouter Bervoets Website en Oranje.Tipje	Oudemansstraat 24/1	2000 Antwerpen	wouterbervoets@hotmail.com
Ludo Van Lint Redactie De Rietvink	Van Dijkstraat 101	2640 Mortsel	03 455 40 83 ludo.van.lint@telenet.be

Medewerkers

Luc Sels Co-conservator Molenbeekvallei	Millegeweg 6	2531 Vremde	03 455 29 16 maluc@skynet.be
Marc Broeckx Secretaris Molenbeekvallei	P.R. De Vosstraat 38	2640 Mortsel	03 354 04 62 broeckxmarc@skynet.be
Vera Sloomans Penningmeester kern Mortsel	Boechoutselei 56	2540 Hove	jan.vera@skynet.be
Marcel Van Waerebeke Ereconservator Molenbeekvallei	Gauwe Steenstraat 7/1	3582 Koersel	marcel.vanwaerebeke@lne.vlaanderen.be
Marlies Van Waerebeke Groene Winkel	Ergo De Waellaan 54	2100 Deurne	03 321 66 15 marlies.van.waerebeke@telenet.be
Marita Van der Gucht Eindredactie De Rietvink	Kriekhof 30	2547 Lint	marita.vandergucht@telenet.be

boomverzorging

Mensen hebben bomen nodig,
bomen hebben zorg nodig!

Jo Van Bouwel
*Certified European
Treeworker-Tree Technician*

Akkerstraat 93
2540 Hove
03 888 26 95
info@treexpert.be
www.treexpert.be

- vakkundig snoei- en velwerk
- boomcontroles en beheeradvies
- ecologisch boom- en groenbeheer
- bestrijding eikenprocessierups

MACHINES & GEREEDSCHAPPEN - TUINMACHINEHANDEL

CEULEMANS B.V.B.A.

**BOSHOEK 320 – 2530 BOECHOUT
TEL. 03-480 77 07 – FAX 03-488 38 03**

**Een sterk programma
voor elke dag van het jaar**

STIHL®
ceulemansbvba@skynet.be

DE TUINMAN

- aanleg en onderhoud
- bestratingen
- afsluitingen
- tuinontwerp

Kevin D'Hondt
Uitbreidingsstraat 6c
2547 Lint
03-454 15 94
0477-40 63 16

info@detuinman.info • www.detuinman.info